

כך עלינו על

פרטי הקרב הגדול ביותר מאז מלחמת העצמאות

«בנסתי לתעלת-קשר עמוקה» סיפר לאחר מכן אחד הלוחמים, איש משק בן 19. «ראיתי שהיא מתרחבת לפני, נכוסה באוהל-סיירים שהוצמד אל פני הקרקע עליידי אבנים כבדות. תיארתי לעצמי שאיזה מצוי עולל להסתתר שם. דפקתי צרור לתוכה. לא שמעתי שום דבר: השוחה היתה ריקה. התכופתי מעט כדי להיכנס מתחת לאוהל. ואז, אינני יודע איך, משהו אמר לי שהכל לא כל-כך בסדר. השתחתי על פני כמו מטורף. צרור ארוך עבר מעלי. מולי הבחתי ביוג רגלים שחורות, נחונות בנעלי ספורט לבנות. משכתי אותן בכל כוחי: גוף כבד נפל על גבי. קיבלתי מכה איזמה ממהו קשה — הרובה האוטומטי שלו, כנראה. חשבתי שהסוף הגיע. קימצתי את כל כוחי ביד ימין, מיששתי ונצאתי את החלק העדין ביותר של הגוף המצרי. לחצתי בכל כוחי. זה לא הגון. אבל מה הגון בקרב? המצרי אפילו לא צעק. לחצתי ולחצתי עד שהרגשתי שהוא מתעלף על גבי. השתחררתי מתחתו וקמתי. הוא שכב כמו סגר. ליתר בטחון

ההתקפה מן העורף, מן הצד המצרי של הגבול. זאת אומרת, שצריכים ללכת דרך הגונה ברגל.

אז באה הפקודה

«**שכבו בחושך וחיוכו.** כיתה ליד כיתה, מחלקה בצד [מחלקה. פנים מתוחים, גופות דמויים. כמעט ללא יוצא מן הכלל, היו אלה חיילים אשר טרם טעמו טעם קרב. הם ייצגו שכבות שונות, גילים שונים, גלויות שונות רק הפקודה המשותפת הביאה אותם להר. לפתע פסקה ההרעשה. משך עשר הורות שנמשכה נדמה היה כי לא יתכן שום רעש אחר בעולם, שהרעם היה, הוזה ויהיה לעולם. ואז, לפתע, נדם קול התותחים. על רגע זה דיברו המפקדים כל הזמן. «קדימה! לקום! להסתער!» נשמעו עתה הקריאות.

הדמויות השחורות התרוממו, כאילו היו רגבים חיים

עננים שהתקבצו בשמי הדרום היו ענני מלחמה כבדים. כי ברור היה שבקעת האזור המפורז בניצנה תיפטר לא סביב שולחן הדיפלומטים ולא באמצעות סקחי או"ם. רק הכוח נותר כמוצא.

המצרים, אשר הפחד מפני התקפה רבתי של צה"ל עורר בהם חשש לבטחון אזור הסיני כולו, עד לגבול מצרים גופה, הפרו את הסכם הפירוק, הכניסו לאזור ניצנה כוחות צבא גדולים. מטרתם: גיבול אל-סבחה, מוצב הררי החולש על אם הדרך האסטרטגית המובילה מדרום האזור המפורז, דרך מדבר סיני, אל גדות תעלת סואץ. אם ישראל תתחיל במלחמה מנועה, חישבו מפקדי קהיר, עלולה דרך זו לשמש פתח יעיל לשריון צה"ל. הם שלחו גודו מוגבר להתבצר על הגבל, לתקוע טריון בדרך.

המצרים מתבצרים

יבל אל-סבחה הוא שרשרת-גבעות תלולה ומוארכת, מורכבת מכמה שלוחות. הוא מתחיל מצדו המצרי של הגבול, מתמשך אל תוך שטח ישראל, חולש יפה על כל הסביבה. למרגלותיו עוברת דרך סוג ב', המקשרת את ניצנה עם קוטיימה. בדרך אשר שלוחה אחת שלה, יורדת דרומה למירפץ אילת ואילו. הסתעפות שניה מתחברת עם כביש ניצנה-איסמעיליה.

כאשר התבצרו המצרים לפני שכוע בגיבל, לא הסתפקו בחפיסת חלקם הם — אם כי גם זה היה בניגוד מוחלט להסכם שביחת הנשק, הקובע כי אין להחזיק כוח צבאי בתוך האזור המפורז. הגודו שנשלח להתחפר הקים עמדות גם במידרון הנמוך של הגיבל, השייך לישראל.

היתה זו התגרות כפולה בצה"ל. תגובתו, שבאה לאחר אזוהרות רבות, היתה מוחצת. קרב הסבחה היה הקשה והגדול ביותר שהתנהל מאז תום מלחמת תש"ח.

למה לא הגיבו?

מה היתה תגובת מצרים למפלה? כל צבא אחר היה מגיב מיד בהתקפת-נגד גדולה פי כמה, אולי אפילו מפציץ או תל-אביב. אך המצרים לא היו מעוניינים במלחמה בשלב זה. כל עוד לא עיכל צבאם את הכמויות האדירות של נשק ציני, לא היה כדאי להם להיכנס למלחמה ממש עם ישראל. הם מצאו דרך פשוטה הרבה יותר, מקורית מאד. למחרת הקרב, לאחר שהודה במפלה, התאושש רדיו קהיר, הסתער בהתקפת-נגד. כשידור אחד הרג 200 חיילים ישראלים, פיזר את גופותיהם על פני העש, הודיע כי ישראל ביקשה חסות מאו"ם לאסוף את ההרוגים ולהביאם לקבורה.

היה ברור כי המצרים לא התלהבו מרעיון מגע הדוק מידו עם חיילי צה"ל, העדיפו קרבות מלים. רשות הפעולה נמסרה שוב לישראל.

רגעי חרדה

חרד מטה מרוח, אי-שם בדרום, תיאר אלוף-משנה מאיר עמיה, אלוף פיקוד הדרום, את פרטי הפעולה, כשהוא מצביע מדי פעם על שתי מפות גדולות שהיו תלויות על הקיר. אמר המפקד:

הכוח התוקף התפצל לשניים. תפקידו של הכוח הראשון היה לטפל בריכוזי המצרים על הסבחה. הוא נע דרך המדבר, במסע איגוף ארוך וקשה וזעת ליד הגיע לנקודת ההערכות. שם ביקש סיוע ארטילרי, התפרש וענה לטפל במוצבים המצרים.

עתה רעמו התותחים. כמו חייט-טרף ענקית הודעו ההר השחור ממטר הפגזים המתמיד. היו כאלה שבאו עם שריקה הדה, כאילו רצו להגיע למטרתם בנשימה אחת. אלה פגזי התותחים. אחרים עברו באנחת-זימזום ממושכת, כדבור עצלתן. אלה פצצות המרגמה. הדמויות השחורות בעורף ההר ידעו שכל פגיעה הגבירה את סיכוייהם להצליח, לחיות. הם עברו דרך קשה וארוכה כדי להגיע להר. התחילו עוד בשעת ערב מוקדמת ועתה היתה השעה קרוב לעשר. אמנם, כך הסביר להם המפקד בבסיס, חלק מההר נמצא בשטח ישראל ודרך נוחה הרובלה אליו. אך למען האפתעה, תבוצע

מיצעד השבויים. צילום רשמי זה של צה"ל טראה חלק מ-49 השבויים של קרב הסבחה, מובלים אל מקום הריכוז.

נחתי לו מכה הגונה על הראש כדי שלא יתעורר לפני שהחברה יהיו מוכנים לטפל בשבויים חיים»

העמדה חוסלה

ל אוכף קטן, משמאלו, סיפר לוחם אחר, היתה עמדה בצורת חצי-גורן. יצאה ממנה אש בלי הרף, אך לא לכיוון שלי. המצרים ירו, כנראה, לעבר כמה מאנשינו שהתקדמו מהצד השני. העברתי את הסטן ליד שמאל, הוצאתי רימון מהגור, שיחררתי את הניצרה והתחלתי לוחל קדימה. כמו באימונים, אמרתי לעצמי.

הוא זחל במעלה המידרון הקל, מבלי שהמצרים ירגישו בו. כאשר הגיע למרחק 10 מטרים התרומם על ברכיו. העיף את הרימון בתנופה קלה אל תוך העמדה.

«תחילה עשיתי חשבון שהמרחק בינינו הוא קצו מאוד והמצרים יספיקו להרים את הרימון ולהשליך אותו החוצה לפני שיתפוצץ. נזכרתי בסיפורים של החברה, איך שמשחררים את הניצרה ומחזיקים את הרימון המופעל משך כמה שניות, כדי שיתפוצץ מיד בהגיעו למקום של האויב. אבל החלטתי שלא כדאי לעשות קונדסים. אמרתי לעצמי שהמצרים כל-כך עסוקים עם החברה מהצד השני, שלא ירגישו בכלל שנפל ביניהם רימון חי. למען האמת, גם סחתי להחזיק רימון מופעל ביד. כל זה לקח חלק קטן מאוד של שניה» הצטחק החייל, בתור בן עשרים, ליד בגדאד ששירת כבר שנה ביחידת חיל רגלים של צה"ל.

«השלבתי את הרימון ונישקתי את האדמה», המשיך.

שהתפצלו מן האדמה. בצעקות, בקדחתנות, החלו מסתערים על ההר. יורים, צועקים, רצים. הכל במהירות. משך חודשים רבים הטיפו להם כי רק החייל הרץ מהר מול האש ואינו מתממה ומהסס — רק חייל זה יש לו סיכויים טובים לחיות.

לכל אורך המדרון המתמשך של הסבחה יטסו הלוחמים. הם ידעו כי בראש ההר מחפורים המצרים בשורה של מוצבים, ולפי שביבי האש ושריקת הכדורים הצפויה אפשר היה לראות כי היו מוכנים לקרב. בחוש התמצאות מצויין איתרו המפקדים את המוצבים שהוקצו להם קודם לכן על-גבי המפה בבסיס, הובילו את אנשיהם אל יעדם.

רימונים, צרורות וכידונים

מכוב ללך יעד נמתחה גדר-תיל זורשיפועית. היו מפקדים שפרצו אותה בפצצות בונגלור. אחרים העדיפו פריצה קרה. מבעד לגדר עמדו המצרים בשוחותיהם.

אמר המפקד:

הקרב היה אכזרי. מעמדה לעמדה, ממוצב למוצב, מתעלת-קשר לתעלת-קשר. ברימונים, בפטנטים, בצרורות ולפעמים גם בכידונים לחמו בחורינו. היו מקרי גבורה עידאית.

מן הרגע שהצליחו המסתערים להתגבר על הסדו הראשון, לא נשארו כל מעצורים. חושים נתחדדו מאליהם, כל פעולה נעשתה במהירות הבזק. שוחה מלפנים? רימון נשלף, מוכן לפעולה, מושלך בתנועה קצרה ישר לתוך השוחה.